

MADDALENA MAZZOCUT-MIS

Formų gyvenimas ir metamorfozė: Focillono įtaka Baltrušaičio morfologijai

Santrauka

Straipsnio tikslas – parodyti gilią Henri Focillono įtaką Jurgio Baltrušaičio mąstysenai. Jų susitikimas 1924 m. buvo lemiamas Baltrušaičio intelektualiniame gyvenime ir truko dvidešimt metų. Focillonas įžiebė jam stiprų susidomėjimą viduramžių menu, o tai lėmė reikšmingą lūžio tašką jo karjeroje. Formų „išlikimo“ ir „atgimimo“ sąvokos tėra dvi iš daugelio Baltrušaičio perimtų iš savo mokytojo. Jis perėmė Focillon idėją apie „senovės formų pabudimą“, pagal kurią gotikos menas prisimena ir prikelia romaniškąją fantasiką, ir dar labiau ją pagilina. Baltrušaitis atkreipė dėmesį į Focillono metodologiją

ir ją radikalizavo, siekdamas itin tikslaus dokumentavimo, kuriame gausu egzotiškų elementų, tokių kaip rytietiškos įtakos ir monstriškos figūros. Savo darbuose jis atskleidė tolimus laike stilistinius precedentus, pateikdamas formalaus tęstinumo pavyzdžius. Ir Baltrušaitis, ir Focillon buvo įsitikinę, kad formų gyvenimas turi savus dėsnius ir konstantas. Baltrušaitis pasirinko mokytojo nutiestą kelią ir įgyvendino savo svajonę: atskleisti ir pagrįsti anapus formų atsitiktinumo gyvuojančią morfologinę būtinybę, kurią liudija formalių dėsnių, valdančių meninių formų evoliuciją, pastovumas.

Esminiai žodžiai: Henri Focillonas, Jurgis Baltrušaitis jaunesnysis, estetika, forma, metamorfozė, pabaisos